

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In festo s[an]cti thome cantuarien[sis].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

In festo sancti thome cantuariensis.

tionum sicut virginitas, cui de-
betur aureola, et doctrina et hu-
iusmodi, sed hec non supplet vi-
ces baptismi, ergo nec martiriū
vt videtur. ¶ In oppositū est qd
dicit augustinus de beato cipria-
no, qd si quid in eo purgādū erat
passionis calice ablatū est, ergo
baptismus sanguinis purgati-
uer saliter et supplet locū bap-
tismi aque. ¶ Respondeo dicendū
qd baptismus sanguinis optū ad
id quod est res tantum videlicet
optum ad remissionem omnis cul-
pe et pene, supplet locū siue vicē
baptismi aque, quādo articulus
necessitatis sacramētū excludit
Pro cuius intelligentia notan-
dum qd (vt habet. iij. sen. di. iij.
q. iij. ar. iij. q. iij.) baptismus aque
efficaciam hz a passione xpi in-
optum eam sacramentaliter re-
presentat. Baptismus autem san-
guinis passiōi christi conforma-
tur realiter non sacramentali re-
presentatione, et ideo in his que
sacramentalia sunt baptismus
sanguinis nō supplet vicē bap-
tismi aque, sicut est impressio cara-
cteris et huiusmodi, sed in eo
quod est res tantum supplet to-
taliter vicē baptismi aque, quā-
do articulus necessitatis sacra-
mentū excludit. Sicut enim in
baptismo aque liberatur homo
ab omni culpa precedente pena,
ita in baptismis sanguinis. ¶ Ad
rationes in oppositū. ¶ Ad pri-
mam respondetur, negando con-
sequentiam. Et ratio est, quia bap-

ptismus, non hz tantū ex opere
operate, s3 hz ex imitatione pas-
sionis xpi. ¶ An de martyribus dicit
apoc. v. Lauerūt stolas suas in
sanguine agni, et ideo pueri quibus
liberū arbitriū nō habeāt si occi-
dunt pro xpo in suo sanguine ba-
ptizati saluant. ¶ Ad secundam
dicitur, negando psequentiā. Et rō
est, qz hz illa pena in se pderata
nō esset sufficiens ad liberandū
ab omni pena peccati, tñ relata
ad causam passionis accipit effi-
caciam a passiōe xpi, cui aliqua
per talē penā cōformatur et ex hoc
ab oi pena absolui potest. ¶ Ad
tertiā rīdet, negando psequentiā.
Et ratio est, qz in supererogatio-
nis seu pfectionis operib' nō est
ita expressa conformitas ad pas-
sionem christi sicut in bap-
tismo sanguinis, nec etiā in bap-
tismo penitentie, et ideo non oportet qd
in eis omnis pena dimittatur.

In festo
santi thome can-
tuariensis. Post
sunt disputari
sequentes qstio-
nes. ¶ Prima
vtrū thomas
archiepiscopus
cantuariensis

ministraverit christo repetendo
res ecclesie sue cum scandalo re-
gis anglie. ¶ Secunda, vtrū sanctus tho-
mas in hac administratiōe subeu-
do mortis meruit a celestipatre
corona martyris honorificari.

Primam questionem sic proceditur. Et videtur quod thomas predictus non administraverit christo repetendo res ecclesie cum scandalo regis anglie. **P**rimo sic, non ministrat christo qui operatur contra euangelium christi. sicut matheus v. dicit ei qui vult tecum in iudicio contendere et tunicam tuam tolle. dimitte ei et pallium. sicut hoc non fecit thomas sed cum scandalo regis voluit res temporales ecclesie sue. ergo etc. **S**ecundo sic, thomas tenebat ex ordine caritatis magis diligere salutem spiritualem primam que impedit per scandalum. quod quecumque temporalia bona. sicut id quod minus diligendum est dimittendum est propter id quod magis est diligendum. ergo thomas non videtur christo administrasse nolendo dimittere bona temporalia ad vitandum scandalum. **T**ertio, in rebus temporalibus nihil est magis necessarium quam cibus. sicut cibus est preterminendus propter scandalum. sicut illud ad romanos xiiij. Noli cibo tuo perdere illum pro quo christus mortuus est. ergo multo magis temporalia sunt propter scandalum dimittenda. **I**n oppositum est fides ecclesie que eius diem mortis non celebraret nisi christo administrasset in hoc. **R**espondeo dicendum, quod huiusmodi questionis solutio

pendet ex illa questione. Quam facit sanctus thomas i. q. xliij. ar. viij. videlicet. **A**trum semper bona temporalia sunt dimittenda propter scandalum. Circa quam questionem sic est distinguendum, quod bona temporalia aut sunt nostra. aut sunt nobis ad preservationem aliorum commissa. Sicut bona ecclesie committuntur prelati et bona communia quibuscumque reipublice rectoribus. et talium preservatione sicut depositorum imminet hiis quibus sunt commissa ex necessitate. Et de talibus est conclusio, quod non sunt dimittenda propter scandalum. sicut nec alia que sunt de necessitate salutis. **T**emporalia vero quorum nos sumus dominum dimittere tribuendo ea si penes nos ea habemus vel non repetendo si apud alios sunt propter scandalum. est conclusio secunda, quod quandoque dimittere debemus quandoque non. si enim scandalum ex hoc oritur propter ignorantiam vel infirmitatem aliorum. sicut est scandalum pusillorum. tunc vel totaliter dimittenda sunt temporalia. vel aliter sed ad vitandum scandalum sicut per aliquam ammonitionem ostendendo. quod iniuste petis et ipse retinendo tua iniuste agit. Aliquod scandalum nascitur ex malicia quod est scandalum phariseorum. et propter eos qui sic scandala excitant non sunt temporalia dimittenda. quia hoc etiam nocet bono communi. daretur enim malis occasio rapiendi. et noceret ipsis rapientibus qui retinendo aliena in petro remaneret. **E**x quibus patet quod thomas catuarieñsis res ecclesie sibi commissas repetendo etiam cum scandalo regis bene fecit. et ita in eo administravit christo

In festo sancti thome cantuariensis.

in repetendo etiam res suas cū scādalo exorto ex malicia regis anglie. rationibus supra assignatis bene fecit et xpo ad ministravit. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā responderetur q̄ preceptum illud xpi s̄m Augustinū in libro de sermone dñi in monte. est intelligendum s̄m preparationem animi. vt scz homo sit paratus prius pati iniurias vel fraudem q̄ iudiciū subire si hoc expediat. quandoq; tñ non expedit. et sic qz nō expediebat nō seruabit illud thomas. ¶ Ad scđaz responderetur. negando psequentiā. Et ratio est. quia dimittendo res ecclesie sibi cōmissas in manibus raptorū hoc uergebat non in salutem proximorum s̄ in damnationem eorum qui aliena detinendo semper in peccato manebant. ¶ Ad tertiam responderetur. negando psequentiā. Et ratio est. qz non est de intentione apl'i amonere q̄ cib' totalit' p̄p̄ scādalu dimittat qz sumere cibū est de necessitate. s̄ talis cib' p̄pter scādalu dimittēd' est q̄ scādalizat fratrem illud. s̄. Coz. viij. Non māducabo carnē in eternū ne fratrem meū scandalizem.

D secūda questionē sic pcedit. Et videt q̄ subeundo mortē propter res ecclesie a patre ce-

lesti non meruit corona martiri honorificari. ¶ Primo sic (vt arguitur. ij. ij. q. cxxij. ar. v.) Sola fides est causa martiri. Dicit Augusti. Causa martiri est mori et pati p̄ xpo. s̄ iste sanct' nō est mortu' p̄ xpo. sed p̄ repetendo bona ecclesie ergo non meruit a patre celesti corona martiri honorificari. ¶ Secdo sic. Martyr dicit' quasi testis. testimoniū autē. non reddi' nisi veritati. nō autē dicit' quis martyr ex testimonio cui uisibet veritatis sed solum ex testimonio veritatis diuine. alioqn si q̄s moreret p̄ p̄fessionē veritatis geometricę vel alterius sciētie speculative esset martyr. qd̄ videtur ridiculū. sed iste sanct' nō est mortu' p̄ p̄fessionē veritatis diuine. vt p̄z ergo etc. ¶ Tertio sic. Int' alia virtutū opa videtur potiora q̄ ordinant' ad bonū cōmune. qz bonū gētis meli' est q̄ bonū hoīs. s̄. et b. si ergo aliqd̄ bonū esset causa martiri. martirio videtur q̄ illi martires essent q̄ p̄ defensionē reipublice mortu' tur. qd̄ eccle obfuaratio nō habet. nō em̄ militū q̄ in iusto bello moriunt' martyria celebrant'. ergo sola fides videtur esse martiri causa. ¶ In oppositū est euāgelii hoc de martyribus. qd̄ legit' in h̄mōi sancti festiuitate. qd̄ nō fieret nisi martyr fuisset. ¶ Rūdeo dicit' dū. q̄ ille sc̄tus subeundo libent' patiēter ex caritate mortē. p̄ defensionē iurū et rex ecclesie meruit a celesti p̄e corona martiri. s̄ p̄

In festo sancti siluestri. Fo. clxxv.

honorificari. Juxta vbum saluato
ris in p'senti euāgelio. Qui mihi
intrauerit honorificabit euz a
ter me? q̄ in celis est. Un̄ cū ip̄o
mortuo clerici Requiem eternā
inciperēt. ⁊ p̄ eo missaz celebra
re defunctor. subito vt aiūt aē
loz chori assantes voces cāticū
interrūpūt. martyris missaz inci
piūt. Letabit iustus. ⁊ p̄sequēt
cōcinit ⁊ ceteri clerici. p̄sequūt
Ad ratiōes in oppositū. Ad
primā rīdet negādo assumptuz
vñ Mat. v. dz. Beati q̄ p̄secutio
nez patiunt. p̄pter iusticiā. qd̄ p̄ti
net ad martyriū. vt glo. ibi dicit.
ad iusticiā aut̄ p̄tinet non solū fi
des. s; etiā alie virtutes possunt
esse causa martyrii. Un̄ beati io
hānis baptiste martyriū i eccle
sia celebrat q̄ nō p̄ neganda fide
s; p̄ reprehensioē adulterij mor
tē iustiniūt. Ad auctoritatē Au
rīdetur q̄ q̄cūq; patit̄ p̄ quocū
q; bono ope faciēdo vel p̄ quocū
q; peccō vitādo p̄pter xp̄m est mo
ri ⁊ pati p̄ xpo. Ad scd̄az rīde
tur. negando minozē. Dicit̄ em̄
Matth. xxij. reddite que sūt ce
saris cesari. et que sunt dei deo
bona aut̄ ecclesie dei sūt que isti
archiepiscopo erant commissa.
Unde mouēdo p̄ defensioē eoz
est testimoniū ferre veritati diui
ne. Preterea nō est simile de ve
ritatibus aliaz scientiaz. qz cū
ille nō p̄tinet ad cultū diuinita
tis. ideo eaz confessio nō potest
esse directe martyrii causa. s; qz
omne mēdaciū p̄ctm̄ est. vitatio

mēdaciū ⁊ tra quācūq; vitatē sic
inceptum mendacius est peccatū
diuine legi p̄trarium potest esse
causa martyrii. Ad tertiā rī
det. negādo p̄sequētā. Et ratio
est. qz bonū reipublice est p̄eci
pium bonū inter bona humana.
sed bonū diuinū qd̄ est. p̄pria cau
sa martyrii est potius q̄ humanū.
qz tñ bonum humanū potest effi
ci diuinū si referatur in deū etiā
potest esse qd̄cūq; bonū humanū
martyrii causa s; qd̄ i deū referat̄.

S festo
beati Silue
stri. est euangeliū. Homo
q̄dam p̄gre
ꝛc. mat. xxv.

Circa qd̄ pos
sunt disputari sequētes questio
nes. Prima. vtrū beatus Silue
ster q̄nq; talenta sibi a deo data
ita lucris multiplicauit vt meruit
intrare i gaudiū beatitudinis eter
ne. Secūda. vtrū de negligē
tia multiplicādi talēta sibi data
a deo merito veniat q̄s 'dānād'.

D primaz
questionē. sic
p̄cedit. Et vi
detur q̄ non.
Quia talenta
ab aliquo ac
cōmodata lu
cris multipli
cata reddere

videtur ad vsuram penitere. sed
vsura cum sit peccatum mortu